

VIJF STOLPERSTEINE VOOR DE CRABETHSTRAAT 5

Door Soesja Citroen

Eind jaren 30 woonden circa 200 Joodse stadgenoten in Gouda. Toen buitenlandse vluchtelingen in september 1940 de kuststreek moesten verlaten, kwam er een toevloed van Duitse Joden naar Gouda. Ook het bombardement van Rotterdam vier maanden daarvoor zorgde voor enige toename van de Joodse bevolking. Zo woonden in 1941 ongeveer 500 Joodse stadgenoten in onze stad en ook in onze wijk. Een mix van nieuwkomers en mensen die hier soms al generaties lang woonden.

familie Kobijlinski

De familie Kobijlinski behoorde tot de nieuwkomers. Het gezin bestond uit Julius (64) en Hertha Kobijlinski-Naumann (53) en hun zonen Walter (31) en Erich (22). Ze kwamen hier in februari 1941 wonen. Vader Julius woonde hier een jaar, moeder Hertha en beide zonen ruim anderhalf jaar.

Berlijns gezin

Het gezin was afkomstig uit Berlijn. In oktober 1911 trouwden Julius en Hertha. Na een jaar werd zoon Walter geboren en in 1921 Erich. Julius was handelsagent in elektrische artikelen en had een zaak op de Niebuhrstrasse in Berlijn-Charlottenburg. Erich was volgens een politierapport monteur, Walter boekhouder.

liquidatie elektrozaak

In 1936, het jaar dat de Joden geen professionele functies meer mochten uitoefenen in Duitsland, werd Julius' elektrozaak geliquideerd. Dat jaar emigreerden de Kobijlinski's naar Nederland. Eerst vestigden ze zich in Den Haag.

naar Gouda

Noodgedwongen verhuisde het gezin in februari 1941 naar de Crabethstraat in Gouda. Ze kwamen in huis bij Carolina Niermans. In november dat jaar

werden de gezinsleden als in het buitenland wonende Duitse Joden stateloos gemaakt door het Duitse naziregime.

park 'Voor Joden verboden'

Ze kregen daarnaast met allerlei steeds verdergaande anti-Joodse maatregelen van het Nederlandse bezettingsbestuur te maken. Sinds september al hingen op allerlei openbare plekken plakaten met 'Voor Joden verboden'. Daarmee werd het nabijgelegen Van Bergen IJzendoornpark verboden gebied voor hen, evenals het zwembad, de bioscoop, bibliotheek en de markt.

deportatie vader Julius

Na een jaar in de Crabethstraat liepen de wegen van de gezinsleden op noodlottige wijze uiteen. Julius werd op woensdag half februari 1942 gearresteerd in opdracht van de SD te Rotterdam. 'Aanhouding' staat er neutraal vermeld in de kantlijn van een politierapport. Een reden voor de aanhouding staat er niet bij. Hij werd meteen die dag overgebracht naar kamp Amersfoort, daar zat hij vijf maanden vast. Op 16 juli werd hij direct via Westerbork gedeporteerd naar Auschwitz. Midden augustus werd hij daar vermoord.

overige gezinsleden 'geëvacueerd'

Twee maanden na zijn dood, die hen ongetwijfeld niet bekend zal zijn geweest, werden ook de overige gezinsleden Kobijlinski opgepakt. Een politierapport van vrijdag 30 oktober getuigt van hun aanhouding ter 'evacuatie naar Westerbork'. Agenten Oudenaarden en Van der Vlies van de politieke politie brachten hen samen met een andere Joodse stadgenoot over naar Amsterdam. Na misschien nog een kleine week in de overvolle Hollandsche Schouburg moesten ze door naar Westerbork.

Stolpersteine ter herinnering

Drie dagen later volgde hun verdere deportatie. Moeder Hertha stierf direct na aankomst in Auschwitz. Zonen Walter en Erich zullen nog dwangarbeid hebben verricht. Hun administratieve sterfdatum in Midden-Europa is eind maart 1944. In de Crabethstraat herinneren nu vier Stolpersteine aan het echtpaar Julius en Hertha en hun zonen Walter en Erich.

(ingekort verhaal uit het boek 'Hier Woonden - Stolpersteine Gouda')

